

Trojčlennosť počas vojny a po jej skončení

Rudolf Steiner

prvý krát zverejnené v časopise „Trojčlennosť sociálneho organizmu“ v septembri 1920

z nemeckého originálu preložil Andrej Szolgay

V roku 1917 som v užšom kruhu hovoril s istým počtom osôb o trojčlennosti sociálneho organizmu. Mojm vtedajším zámerom bolo získať politicky zmýšľajúcich ľudí pre ideu, aby sme postavili proti politike Wilsona nejakú inú politiku. Wilsonove myšlienky sa mi nezdali byť žiadnym východiskom z chaosu, v ktorom sa svet nachádzal. Tým, že sa tieto jeho myšlienky šírili ako heslá, sa dali uviesť do pohybu armády, vyslať cez more vojnové lode, avšak ony neobsahovali nič z toho, čo v podvedomí súčasného ľudstva zápasilo o opustenie starých pomerov, a čo – pretože sa to nedalo vyjadriť rozumne – sa vybillo v nerozumnosti svetovej vojny.

Štrnásť Wilsonových bodov bolo abstraktných a vzdialených od reality. Bolo možné im dať nejakú zdanlivú reálnosť, pretože ľudia dokážu uskutočniť aj to, čo sa počas realizácie ukáže ako neudržateľné. Z týchto štrnástich bodov nikdy nemohol vzísť skutočný mier. Civilizované ľudstvo dospelo do takého bodu svojho vývoja, v ktorom už viac nebolo možné pokračovať v rámci zastaraných štátov v tom, čo vzišlo z rôznych životných oblastí vo forme duchovného života, právnych pomerov v najširšom zmysle, a tiež hospodárskych životných podmienok. Až do dneška štátny útvar potreboval, aby sa jeho prostredníctvom pestoval v rámci právneho života ľudí duchovný život a zrodili sa nové hospodárske formy. Avšak duchovný život aj svetové hospodárstvo dospeli k formám, ktoré nemohli pokračovať ďalej v existujúcom štátnom rámci. Ak chápeme svetovú vojnu nezaujato, tak môžeme povedať, že to predsa nebolo nič iné, ako výraz narážania jedného štátu na druhý, pretože sily, ktorých pravá povaha spočíva v hľadaní nových foriem pre duchovný život a hospodárstvo, v skutočnosti hľadali nerozumné východisko.

Ľudia neboli schopní priviesť si túto pravú povahu do vedomia, a tak nechali to ničivé vtrhnúť do sveta. Wilsonova politika bola len jedným z abstraktných zhrnutí starých štátnych myšlienok. Ľudia mali budovať štátne útvary určitým spôsobom. Tým mali byť príčiny vojen odstránené zo sveta. Ale tento spôsob budovania štátov bol rovnaký ako ten, ktorý vyvolal príčiny vojen. V roku 1917 bolo mojm zámerom postaviť proti štrnástim Wilsonovým bodom niečo iné – niečo, čo ich nahradí a čo dá duchovnému a hospodárskemu životu samosprávu, ktorej neexistencia nás vohnala do chaosu. Bez toho, aby sa uvedené stalo dušou zahraničnej politiky národa, nemôže byť nájdené žiadne skutočné východisko z tohto chaosu.

Svetová vojna viedla ku rokovaniam vo Versailles a Spa. Nevedomé snaženie ľudstva však nenašlo rozumnú cestu, ako dať duchovnému životu a svetovému hospodárstvu také formy, ktoré nevyhnutne potrebujú. A preto je pokračovaním svetovej vojny ničivý bolševizmus v Rusku a tiež to, čo sa (podobné bolševizmu) šíri skrze ľudstvo, aby pokračovalo ničenie toho, čo vojna zatiaľ po sebe nechala nedotknuté.

Ako bolo treba v roku 1917 poukázať na trojčlennosť sociálneho organizmu, aby sa voči mdlým štrnástim Wilsonovým bodom postavilo niečo, čo mohlo viesť ku skutočnému mierovému východisku, tak aj teraz treba poukázať na tú istú trojčlennosť, aby sa čelilo prízraku ohrozujúcemu civilizáciu. Bezmocnosť „Štrnástich bodov“ preukázala vo Versailles bezradnosť ich zástancov. John Maynard Keynes, ktorý bol prítomný pri versailleských vyjednávaniach, to dostatočne jasne povedal vo svojej knihe o hospodárskych dôsledkoch vojny [1].

Ale rovnakom bezmocným, ako sa prejavil Wilson vo Versailles, sa ukáže všetko to, čo čelí medzinárodným sociálnym otrasom pomocou predstáv starého druhu. Niektorí ľudia sa radujú, ak sa niekde objaví niečo, na základe čoho môžu povedať, že bolševizmus je na ústupe a čoskoro sa zrúti. Vari títo ľudia vôbec nemajú poňatie o tom, že také veci ako bolševizmus zahynú len zdanlivo, aby sa potom znovu oživil v iných formách? Tí, čo sa držia týchto frázovitých výhovoriek, by si mali spomenúť, ako často „štátnici“ pred rokom 1914 hovorili, že napätá politická situácia sa „uvoľňuje“. Hnutie za trojčlennosť sociálneho organizmu povedie k tomu, k čomu viesť musí, keď sa dostatočne veľké množstvo ľudí vo svojom úsudku oslobodí od tých, ktorí nechcú vziať do úvahy to, čo potrebuje ľudstvo, ale ktorí len v tom či onom kúte sveta hľadajú niečo, čo sa tu alebo tam „uvoľňuje“, aby sa nemuseli namáhať premýšľať o ideách, ktoré sa „neuvoľňujú“ a ktoré neskôr do seba navzájom divoko narazia. A títo ľudia s oslobodeným úsudkom potom rozvinú to, čo chce byť rozvíjané podľa vývojového chodu ľudstva.

[1] John Maynard Keynes (1883 –1946), anglický ekonóm. Bol jedným z najvplyvnejších ekonomických teoretikov 20. storočia. Po 2. svetovej vojne sa jeho idey stali základom ekonomickej politiky vlád štátov na celom svete. Keynes vydal v roku 1919 knihu „Ekonomické dôsledky mieru“ (anglický originál knihy je voľne dispozícii v rámci projektu Gutenberg: [The Economic Consequences of the Peace](#)). Na začiatku kapitoly „Európa po uzatvorení dohody“ Keynes hovorí: *„Dohoda neobsahuje žiadne ustanovenie v prospech ekonomického zotavenia Európy – nič, čo by urobilo z porazených Centrálnych mocností dobrých susedov, nič pre stabilizáciu nových štátov v Európe, nič pre obnovu Ruska. Tiež neobsahuje nič, čo by pomáhalo presadiť solidaritu medzi spojencami samotnými. V Paríži nebol dosiahnutý žiaden dohovor v prospech uzdravenia chaotických finančných pomerov Francúzska a Talianska alebo vzájomné prispôsobenie systémov starého a nového sveta.“*